

Изази два пута
у мјесцу

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2.40 на по године. К 1.20 на четрт год. К — 60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по ценовнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Кола народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свана грудa, свака бразда, свани педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће је знати нити спомињати, да је тамо Срба икад и било).

Спремајмо се за изборе.

Ако нас у Хрватској и Славонији не изненади земаљска влада, па не распише изборе за сабор загребачки раније, избори ће по закону бити до године у јесен. Дијели нас дакле од тог времена нешто више од године дана. Није то дуго вријеме. Дан по дан и годиница прође, па ако не будемо радили за времена, затећи ће нас саборски избори неспремне. А избори су борба људи, с правом гласа око тога, кога ће послати у сабор, да народ заступа. Да ли ће у сабор доћи прави народни људи, или ће бити изабрани за посланике таки људи, којима је рођена корист преча од свега, од тога стоји много до среће и напретка народа и земље. Стога се морамо већ сад озбиљно спремати за изборну борбу да не будемо изненађени. Шта значи бити неспреман и изненађен за борбу, показује нам јасно данас Русија. Изборна борба није додуше борба с пушкама и топовима, али снага народна, или да рекнемо, изборна војска мора бити спремна, јер се и противник спрема и ради.

Српска народна самостална странка, којој је тумач њезина рада „Н. Србобран“ и „Српско Коло“ у Загребу, и српска народна радикална

странка, којој је тумач рада „Застава“ у Новом Саду већ су прије неколико дана ударили први темељ за слојан изборни рад. Изасланици су се и једне и друге странке споразумјели у славонском Броду, да се заједнички помажу у изборној борби. Кад се у којем изборном котару стави за кандидата присталица самосталне странке, морају радити и гласати за њега и радикали, а исто тако, у оном котару, у којем се стави за кандидата присталица радикалне странке, морају радити и гласати за њега самосталци. Ето, то је први велик корак који је учињен за изборну борбу.

Други је корак то, што су и самосталци и радикали одлучили, да ће се за изборну борбу споразумјети с онијем хрватским опозиционим странкама, којима је стало до споразума са српским народом. Разумије се само од себе, да у тај споразум не спада тако звана чиста Старчевићева хрватска странка права, којој је вођа Жидов д-р Јозеф Франк. Та странка којој је лист „Хрватско Право“, каже и пише, да Срба нема и удара најбезобзирније на све, што је српско. Људи те странке за мађаронске владе бившег бана грофа Куна Хедерварског приредили су прије двије године оне гадне и срамне догађаје против Срба у Загребу и пуна четир дана радили су, шта су хтјели.

С њима дакле споразума нема, већ само с онијем хрватским странкама, које признају Србе и желе с њима споразума. Хрватске се опозиционе странке већ спремају, да ступе због тога у преговоре са српском народном самосталном и радикалном странком. То је други тежак корак, који је за изборну борбу учињен.

То је учињено с те стране, али сад морамо казати, шта народ са своје стране, изборници и бирачи, морају чинити. И ево шта ћемо им препоручити:

1) Прије свега, нека ни један Србин изборник и бирач не обећава свога гласа мађа-

рону, или котарском предстојнику, начелнику или биљежнику.

2) Нека изборници и бирачи међу својим људима и пријатељима, кад од српске самосталне или радикалне странке дозна, ко ће бити народни кандидат за посланика, раде и утврђују вјеру на поштену ријеч, да неће гласати ни за кога другог осим за народног кандидата српске самосталне и радикалне странке.

3) Нека се изборници и бирачи не даду застрашивати пријетњама оне господе, која имају власт у рукама. Закон даје право гласа, и нека се нико не боји пријетња и сметња.

4) Нека сваки има на уму и у памети, да је нашем народу тешко до Бога, да једва једвице живи, да нема слободе, какву би у слободној држави као слободан грађанин требао да има, да народ бјежи од невоље у туђи свијет,

8) Јануара мјесеца сваке године обнављају се и исправљају листине изборника. Треба гледати, да листине буду састављене како треба, а да опћинска и котарска господа не стављају у њих људе, који немају права гласа, или су њихове присталице.

9) Треба знати, да народ кроји сам себи срећу и ствара напредак. Ако хоће да себи и свакоме олакша, да постане слободан грађанин, чију ће ријеч свако морати слушати и цијенити, онда нека бира за посланике праве народне људе, који желе, да у уставној држави одлучује права народна воља, и да је чиновништво ради народа, а не народ ради чиновништва.

Ово треба упамтити, према овоме треба радити, и ако будемо људи, Срби, извојеваћемо оно, за чим идемо.

Српска повјест.

14.

Босна и Херцеговина.

Кад смо приповиједали повјест Србије, ми смо на неколико мјеста споменули и Босну. Рекли смо да се српски народ доселио у Босну, кад и у друге српске земље, око 630 године. Споменули смо, да је Босна за вријеме великог жупана српског Часлава, Војислава, за краља Бодина, великог жупана Немање, потпадала под Србију, а за краља Милутина и цара Душана, да су велики дијелови Босне потпадали под Србију. Међутим је Херцеговина, у оно вријеме звала се Хум, још чешће била под владом српских жупана, и краљева и царева.

Али доста времена била је Босна слободна, под својим бановима, а касније краљевима, а доста година опет подложна краљевима мађарским. На средини између Србије с једне стране, а Угарске, Хрватске и Славоније с друге стране, била је Босна увијек јабука, око које су се ове државе отимале. Кад је била јака Србија, Босна се наклонила њој, кад је била јака Мађарска, Босном би загосподарили Мађари, а кад су и Србија и Мађарска биле слабе, онда је Босна била слободна, није била подложна ником.

Камо среће, да су се Срби Босанци и Херцеговци у оним старим временима сложили са Србима у Србији и другим земљама српским! Не би ни једни ни други дочекали зала, која дочекаше овако у неслози и свађи.

Као најстарији бан босански спомиње се Кулин, који је владао у Босни у оно вријеме,

7) Ко год треба од наших људи савјета или упуте, ма за коју ствар, што се тиче избора, да му се растумачи, нека се обрати писмено на уредништво „Српског Кола“, или „Новог Србобрана“ у Загребу, па ће му се одмах одговорити.

кад је славни Стеван Немања, отац св. Саве, за- владао Србијом. Бан Кулин признао је над собом Немању за врховног владара. Кулин је био ваљан бан, јуначан, мудар, добар. Зато му се име и спомиње много у народу још и сад и ако је живио прије седам стотина година. Послије Кулина био је један од бољих банова Матија Нинослав. Читаве своје владе борио се с Мађарима, који су га за неко вријеме били протјерали из Босне, али се он опет вратио и прогнао Мађаре, те Босну ослободио. Све до садашњег времена остао је у животу један уговор између бана Нинослава и кнеза града Дубровника Ивана Дандула. У Дубровнику су у то вријеме господарили Власи (Талијани). У том уговору вели Нинослав: „Ако вјерује Србљин Влаха, да се при пред кнезом; ако вјерује Влах Србљина, да се при пред баном“, а то значи садашњим српским језиком: Ако Србин тужи Влаха, (Дубровчанина. У оно вријеме било је у Дубровнику много Влаха, то јест Талијана) нека се парби пред кнезом (дубровачким), ако тужи Влах Србина, нека се парби пред баном (босанским). Дакле још у то вријеме држао се и бан босански за Србина и Босанци за Србе, и ако је Нинослав био католик, а и много Босанаца у оно вријеме.

Нинослав је био јунак, мудар, добар народу, као и Кулин. Умро је 1250. године.

Од смрти Нинослава читавих 70 година, све до 1322. године у Босни се само клало, мрцварило. Многи су се отимали за банску част, добивали је, бивали збацивани и тако непрестано. У то вријеме у Босни су господарили Мађари преко својих пријатеља банова. Текар 1322. године постане стални бан Стеван Котромановић, мађарски пријатељ и подложник и који је с Мађарима у друштву ударао на цара Душана. Само изненадна смрт Душанова избави га од освете Душанове. Иза њега постао је бан синовац му, ваљани Стеван Твртко. Не зна се, је ли био мудрији, јуначнији. За њега је Босна постала моћна и чувена. Он је био велики непријатељ мађарски. Читава скоро вијека ратовао је с Мађарима, ослободио Босну од њих, отео Далмацију и дијелове Хрватске. Он је помогао цару Лазару у бојевима с Турцима на Плочнику и Косову Пољу. На гробу св. Саве у манастиру Милешеву окунио се он за краља босанског. Он је био једино уздање Србима у оно вријеме. Он је једини био јак доста, да заустави турско продирање. Кад он умрије 1391. године, двије године послје битке на Пољу Косову настадоше у Босни нереди, да не може бити гори. Краљеви се мијењали сваки час један иза другог, великаши се клали међу се, позивали у помоћ Турке један против другог, и Босна опет запала у шаке мађарске. Од смрти Тврт-

кове па до пропасти Босне, год. 1463. владали су Босном: Стеван Дабиша, Јелена Груба, Стеван Остоја, Твртко Твртковић, Стеван Томаш, Стеван Томашевић.

У тако растровану разривену, Босну провале 1463. године Турци са 150.000 (сто педесет хиљада) војника и освоје ју скоро без капи крви. Босанци скоро нијесу ни прстом макнули, да се бране. Сијасет тврдих градова предаде се одмах. Султан Мехмед ухвати и пошљедњег краља кукавицу Стевана Томашевића, у тврдом граду Кључу, те погуби њега, стрица му Радивоја и остале рођаке. Тако Босна изгуби слободу, потпаде под власт силних Турака. Босански великаши већином приме ислам, да сачувају своја имања, и од њих постану бегови и спахије босанске. И многи сељаци приме муслиманску вјеру, али већина сељака остану код хришћанске вјере.

Од земаља, којима су владали босански банови и краљеви остаде слободна још Херцеговина, али за 20 година 1483. г. Турци заузму и њу. Тако 1483. године све српске земље потпадоше под турску власт, осим једине, мале Црне Горе, која остаде слободна све до дана данашњега.

Старина Новак и кнез Богосав.

Вино пију Новак и Радивој
 А код Босне код воде студене
 Код некога кнеза Богосава,
 А кад су се вина понапили,
 Кнез Богосав стаде беседити: 5
 „Побратиме, Старина Новаче!
 „Кажми право, тако био здраво!
 „Са шта, брате, оде у хајдуке?
 „Каква тебе оћера невоља
 „Врат ломити, по гори ходити, 10
 „По хајдуци, по лошу занату,
 „А под старост, кад ти није време?“
 Вели њему Старина Новаче:
 „Побратиме, кнеже Богосаве!
 „Кад ме питаш, право да ти кажем: 15
 „Јест ми било за невољу љуту:
 „Ако мореш знати и памтити,
 „Кад Јерина Смедерево гради,
 „Па нареди мене у аргатлук,
 „Аргатових три године дана, 20
 „И ја вукох дрвље и камење
 „Све уз моја кола и волове,
 „И за пуне до три године,
 „Ја не стекох паре ни динара,
 „Ни заслужих на ноге опанке! 25
 „И то бих јој, брате, опростио;
 „Кад сагради Смедерева града,
 „Онда стаде па и куле зида,
 „Позлаћује врата и пенџере,

„Па наметну намет на вилает, 30
 „Све на кућу по три литре злата,
 „То је, брате, по триста дуката!
 „Ко имаде, и предаде благо;
 „Ко предаде, онај и остаде;
 „Ја сам био човек сиромашан, 35
 „Не имадох да предадем благо,
 „Узех будак, с чим сам аргатов'о
 „Па с будаком одох у хајдуке,
 „Па се ниће здржати не могах
 „У држави Јерине проклете, 40
 „Већ побјегох до студене Дрине,
 „Па се маших Босне камените.
 „А кад дођох близу Романије,
 „Ту сам турске сватове сусрео,
 „Они воде кадуну ђевојку; 45
 „Сви сватови с миром пролазили,
 „Заостало Туре младожења
 „На дорату коњу великоме,
 „Оно не шће да пролази с миром,
 „Већ потеже троструку канџију, 50
 „Три су на њој луле од тумбака,
 „Па удара мене по плећима;
 „Трипут сам га Богом побратио:
 „„Молим ти се, Туре младожења,
 „„А тако ти среће и јунаштва! 55
 „„И тако ти сретнога весеља!
 „„Прођи ме се, хајде путем с миром,
 „„Видиш, да сам човек сиромашан;“
 „Опет Туре да с' окани не ће
 „Већ ме стаде већма ударати; 60
 „Кад је мене мало забољело,
 „И ја сам се врло ражљутио,
 „Па потегох будак са рамена,
 „Те ударих Туре на дорату,
 „Како сам га лако ударио, 65
 „У мах сам га с коња оборио,
 „И к њему сам онда прилетео,
 „Ударих га још два и три пута,
 „Док сам њега с душом раставио;
 „Ватих му се руком у џепове, 70
 „Код њег' нађох до три кесе блага,
 „Па их пуштих себе у њедарца;
 „Отпасах му сабљу од појаса,
 „Њем' отпасах, а себи припасах;
 „Оставих му будак више главе, 75
 „Да чим ће га закопати Турци,
 „Па посједох његова дората,
 „Одох право гори Романији;
 „То гледају сви Турски сватови,
 „Не шћедоше мене ни ћерати, 80
 „Ја не шћеше, јали не смједоше.
 „Ево има четрест година,
 „Романију гору обикнуо,
 „Боље, брате, него моје дворе,
 „Јер ја чувам друма кроз планину, 85
 „Дочекујем Сарајлије младе,
 „Те отимам и сребро и злато

„И лијепу чоху и кадифу,
 „Одијевам и себе и друштво,
 „А кадар сам стићи и утећи 90
 „И на страшну мјесту постајати,
 „Не бојим се никога до Бога!“

Руско-јапански рат.

С бојног поља

манџурског нема важнијих вести. И руска се и јапанска војска појачавају, чине се јаки извиђаји, и непријатељи гледају, тако рећи, један другом очи у очи, јер фронта (чело) једне војске на много места није удаљена од fronte друге војске више од 20 до 30 километара.

Док се у Манџурији обе војске спремају за одлучан ударац, дотле су Јапанци заузели јужни део руског острва Сахалина, који је Русија пре својих тридесетак година добила у замену за нека друга мања острва од Јапана. Сахалин лежи више Јапана на северу и дели га уско море од руског копна. На Сахалину је јако развијено рибарство, има угљена и других руда. И ако острво иначе није згодно за рибарство, јер кроз читаву годину влада на њему магла, тако да по месец дана не видиш сунца, ипак је оно важно за Русију с војничког гледишта, јер је Сахалин кључ за руско копно. Осим тога Руси рачунају да Сахалин сам по себи вреди много милијуна рубаља. Ово је први комад руске земље, што ју је Јапан у овом рату узео од Руса.

На Сахалину нема Русија више од десетак хиљада добровољаца, и Јапанци ће за месец два дана имати и Сахалин у својим рукама, ако га буду хтели свега освајати. Код склапања мира опет добро је за Јапанце, да имају комад руске земље, јер ће мир стога бити за њих повољнији.

Шта се то збива у Аустро-Угарској.

Позната је ствар, да су Маџаре у буни од 1848., када су помоћу своје војске збацили аустројског цара, а свога краља с угарског престола, савладали Руси код Вилагоша. У Угарској су укинуте све слободе, устав, сабор и завладао је апсолутизам, (владар аустројски заповедао је отада сâм у држави помоћу влада, које је постављао и снимао). То је тако трајало све до г. 1866., кад је Аустроја и њезина војска под заповедништвом ген. Бенедика потучена код Кенигреца (Краљева Граца) у Чешкој од мале краљевине Пруске и њезине војске под заповедништвом славног ген. Молткеа.

Потучена и савладана Аустроја након склопљена мира с Немачком, у страху од нових буна и преврата, почела је гледати како би се наго-

дила с Маџарима и збиља је дошло до погодбе и поравнања између Аустрије и Угарске год. 1867. У Угарској је опет завладало уставно стање, Угарској је призната државна самосталност, само што је Аустрији с једне и Угарској с друге стране постала заједничка војска, спољашњи послови (спољашња политика државна и заступање по посланицима код страних држава) и заједничке финансије (новац из државних прихода потребан за те све заједничке ствари, за што је Угарска плаћала око једне трећине, а Аустрија двије трећине). Аустријски цар и угарски краљ одређивао је од времена погодбе унутрашње уређене заједничке војске (домобранство је остало за сваку државу посебно), за тим распоред војске и службени језик у војсци, који је остао до данашњег дана немачки.

Маџарима није одавна било право, кад су већ господари, тако рећи, у свему у Угарској, да угарски део заједничке војске није збиља њихов, да се у том делу не заповеда мађарски, и да та војска зна само за аустријског цара, али не зна за угарског краља.

Због тога, што немају такве војске, нису могли одлучивати ни у спољашњој политици, јер је ту Аустрија, или још боље, двор одлучивао, како је њему годило. У Аустрији се и онако нису много обазирали на сабор, тамо се већ преко 7 година влада без обзира на сабор, који због народносних разлика не може да ради. Заједничка влада одговорна је до душе т. зв. аустријској и угарској делегацији, али су делегације тако састављене, да је та одговорност скоро никаква. И тако је дошло до тога, да спољашња политика није ни угарска, ни аустријска, већ дворска, династичка, а како је владарска кућа клерикално-католичка, то је била така и спољашња политика у држави. И тако н. пр. и у угарском сабору и у аустријском било их је много противних, да се Босна и Херцеговина окупира, али је двор хтео, и дошло је до окупације.

Маџари све то виде, и добро знаду, па зато

хоће, да Угарска од Аустрије буде сасвим слободна, и да остане заједнички владар: краљ угарски, а онамо цар аустријски, тако звана персонална унија (персонални значи лични, унија значи јединство, дакле јединство у личности владаревој, то јест један владар, а две државе засебне).

Али то неће у Бечу, и отуда сва та борба. Маџари траже своје и владе падају, јер Беч не попушта и не да војске. Пао је Сел, пао Кун Хедерварски, пао Тиса. Дошло је до нових избора и опозиција је у сабору победила. Сад је

дошло, противно темељном државном закону, чиновничко министарство с генералом Фејерваријем на челу владе, али Маџари не попуштају, а не попушта Беч.

Сабор је угарски одгођен до 15. септембра. Државни су послови стали, пореза се не плаћа, не може да се дође до рекрута, жупаније отказују послушност незаконитој влади, трећегодишњаци ће служити и преко своје службе, а хоће ли влада бити кадра позвати ерзацрезервисте у службу, то се још не зна. Осим тога стоје сви важнији други државни послови. Води се очајна борба између Беча и Пеште. Беч поручује преко Фејерварија, да ће дати Маџарима, што год хоће, нека раде у држави с народностима: Румунима, Немцима, Словацима, Србима и Хрватима, само нека не траже војске. Допустио би Беч, да раде

Кнез Никола дели војсци руске пушке.

што желе и с Хрватском и Славонијом, само не да мађарске команде, мађарске војске. Ко ће победити, не знамо, али држимо, да ће се коначно ипак погодити Беч и Пешта.

А шта радимо ми дотле у Хрватској и Славонији? Наших четрдесет заступника у Пешти, тако званих, мађарона, изневерили су Мађаре, којима су тобоже до сад служили, и ступили су у службу Бечу.

и 2400 круна опћинског новца, који нам је земаљска влада поклонила за уздржавање савских обранбених насипа. Преварили су и опћинско заступство код куповања зграда за биљежников стан, јер је продавалац нудио за 1200 форинти, а они су од народа покупили 1500 форинти. Стојану Дукићу за његов раскалшени и неморални живот никада новца доста није, а како би му и било доста.

Бивало је више пута, да се нашло народних пријатеља, који су се вишим властима како на Дукића Стојана тако и на његова миљеника Симу Турајлића притуживали, али су сви народни пријатељи настрадали. Биједни овај народ само трпи и не смије ни рјечи да у обранбу своју проговори, јер га одмах уходе Дукића и Турајлића њима пријаве. Па тешко га оном, коме се они стану освећивати, онај се гањања доживотног неће лишити.

Оволико за сада а други пут ћу вам наставити, како су и на какав начин Дукић и Турајлић заједницу Ивањског Бока продали.

За „Српско Коло“.

Пријатељи „Српског Кола“, знајући, како је оно корисно Србима ратарима, упућују их, да се претплаћују и скупљају му претплатнике, те тако настоје, да се што више рашири по народу. Тако је и г. Петар Манојловић из Бегтежа послао управи „Српског Кола“ К 7:20 као годишњу претплату за 3 скупљена претплатника. Г. Милан Радишић књиговођа голубиначке штедионице у Сријему послао је К 5:40 као претплату за 7 скупљених претплатника. Овако би могди радити чиновници и осталих српских новчаних завода, којих има до 100, па би се „Српско Коло“ знатно тако раширило. Г. Перо Боројевић из Петриње скупео је у сватовима г. Миле Растовића трговца у Петрињи као прилог „Српском Колу“ К 18, које се имају употребити као претплата за 7 примјерака „Српског Кола“. Тијех 7 примјерака шаљу се г. Љуби Мудринићу у Глину, који их онда дијели сиромашним Србима ратарима. Не само овамо код нас, него и у Србији нађе се народне господе, која се заузимље за „Српско Коло“. Тако је г. Добривоје Влајић, инжињер у Београду скупео 9 претплатника за „Српско Коло“ и послао управи нашој 27 динара. Преч. госп. Томо Савић парох у Ступовачи послао је даље К 4:20 као претплату за 2 претплатника. Даље је г. Јосо Бастајић из Свинице приликом свог боравка у Загребу предао управи нашег листа К 18 као годишњу претплату за 15 својих скупљених претплатника, преч. г. Душан Кнежевић парох у Карловцу К 2 као мјесечну претплату за 10 претплатника у Шегестину и Шаканлијама. Г. Васо Наранчић трговац у Врепцу послао је К 4:20 за 3 скупљена претплатника.

Шта нам пишу из народа.

Стојан Дукић опћ. биљежник и управитељ опћине у Црвеном Боку. Прије 12 година одијелили смо се од опћине Стазе, желећи само да избјегнемо тиранији бившег начелника Јоце Груборовића, па кад нам је Земаљска влада диобу од Стазе дозволила, ми смо сви у радости пливали, јер смо мислили, да смо тиранију избјегли и да ћемо се лијепо како треба моћи уредити. Нада је варљива па смо се и ми преварили.

Стојан Дукић је прави ученик Јоце Груборовића, шта више, Дукић је надмашио свога учитеља, јер тираније и глобљења, која Дукић на овом неуком и биједном народу изводи заиста су нечувена. Далеко би нас одвело да све невоље и неправде овдје описујемо, ево неколико: Судбене позивнице непрестано по нашој и несретној опћини колају, јер Дукић са својим вјерним другом, Симом Турајлићем непрестано лажне тужбе саставља, лажне свједоцбе потражује, и тако недужне људе у несрећу баце.

Као што рекосмо, Стојан Дукић кроз пуних 12 година на сваке начине кињи свој народ, јер криво твори уговоре и друге исправе, варао је и само војно заповједништво 96 Барон Рамбергова пука, варао је и јавну болницу у Сиску, јер је новац од болесника утјерао, а болницу је преварио да је тражбина неуплатива, а наносљетку потрошио је са Симом Турајлићем

Шта се збива у нас и у свијету.

У Хрватској и Славонији нема никаквих крупнијих политичких догађаја. Док се између Аустрије и Угарске ломи бојно копље, дотле Хрватска и Славонија мирно

почива. Гроф Кун Хедерварски одузео нам је и оно нешто слобода, што смо имали, па се зато слободан глас у новинама и народу угушује.

Неки су мислили, кад је дошла нова влада бана грофа Пејачевића и подбана Шумановића, да ће се окренути на боље, јер је и сам гроф Пејачевић рекао, да хоће да у земљи буде „добра и поштена управа“. Нећемо рећи ништа друго на то, него да ми имамо закон дд 14. јан. 1875., па коме можемо држати јавне скупштине под ведрим небом, јавне скупштине у затвореном простору и поузданичке скупштине, на којима се могу расправљати и претресати политичка питања, која се год нас тичу. За јавне скупштине под ведрим небом треба дозволе котарске области, и скупштину треба бар три дана раније пријавити; за јавну скупштину у затвореном простору није потребно дозволе, али се мора пријавити, најзад за поузданичку скупштину није потребно ни пријаве ни дозволе, јер ту дођу само цедуљама позвани људи.

ника, које он изабере. Русија ће се подмладити и биће, ако Бог да, и силна и јака. Досадашњи је рат показао, да је оваква државна управа главни кривац, што велика и силна Русија није могла развити своје снаге. Кад дође сабор, стаће он многим злу на крај, па ће и Русија бити оно, што треба да буде.

Различне вијести.

Српски Краљевић Александар — поднаредник. Краљ Петар произвео је свога млађег сина, краљевића Александра, у чин пешадијског поднаредника. Тим поводом издао је војсци ову наредбу: „Војници! Његово Вишочанство, краљевић Александар, каплар I. чете, 3. батаљона, VI. пешадијског пука, навршио је данас годину дана капларског чина, испунио законске погодбе и Ја га производим у чин пешадијског поднаредника. Јучаци! Жеља Моја, да и Мог другог сина уврстим у редове Моје дичне војске, где ће се учити војничким врлинама, још је више увећана овим чином, а уверен да ће с вама и даље гредити путем среће, части и славе. Ја вас поздрављам узвиком: Живела дична војска! Живела узданица Српства!

Српски официр Милан Прибићевић. У аустријској је војсци служио до прије годину дана као натпоручник (оберлајтнант) српски књижевник и приповједач Милан Прибићевић. Њега је српско срце повукло да ступи у војску краљевине Србије. За то је иступио из држављанства угарско-хрватског, оставио аустријску војничку службу, ступио у државну свезу краљевине Србије и тамо именован натпоручником или како у Србији кажу (по руски) поручиком (код њих је потпоручик што код нас поручник, лајтнант). На Петровдан изишао је указ краља Петра, којим се Прибићевић именује официром у српској војсци.

Милан Прибићевић воли свој народ, а особито српског сељака. Из живота његова црпио је он грађу за своје приповијетке. Он описује јаде и невоље сељакове, добре стране, али шиба и мане његове у животу народном. Србија добија с њиме и књижевника и врло спремна официра.

Нове Српске Земљорадничке (ратарске) Задруге у Банату. Потврђена је и обнародована од Кр. Судбеног Стола Великокикиндског Српска Земљорадничка (ратарска) Задруга у Кечи (удружење са неограниченом одговорношћу).

Ово дана такођер је обнародована од стране Кр. Судбеног Стола Темишварског Српска Земљорадничка (ратарска) Задруга у Краљевцу (удружење са неограниченом одговорношћу).

То је друга задруга у Банатској Црној Гори (прва је основана у Петровомселу прошле године), а педесета у Банату. Такозвану Банатску Црну Гору (зове се тако што су је по причању народном некад населили Срби из Црне Горе) сачињава пет српских места Епархије Темишварске (Петровосело, Станчево, Краљевац, Лукаревац, Хрњаково), која леже на крају

У Угарској се води борба против владе баруна Фејерварија, који сам види, да не може ништа учинити од онога, за што су га послали. Све су му странке, па чак и либерална странка бившег министра председника Тисе изјавиле у сабору неповерење, само је наших четрдесет хрватско-славонских „мудраца“ ћутало, и одредили су између себе Пишту Ковачевића да буде хрватско-славонски министар. Кад видимо ко нас заступа у једном и другом сабору, онда и не може бити боље. Сав ће свет рећи, да је подло и гадно шта наши до јуче „мађарони“, од јуче „бечке слуге“ раде, али брига је њих. Главно је за њих да се добро плати.

У Србији се приближују све већма избори за народну скупштину. Избори ће бити 10. (23.) јула. Ради се, кортешује се, пише се, говори, изборна борба постаје жестока, и странке гледају да једна другу победе. Све се то ради слободно, јер су слободни закони, а не натражни као код нас овамо. Самостални радикали или друкчије звани самосталци добиће највише посланика, како изгледа, онда за њима долазе стари радикали, а за овима друге странке.

Русија ће добити наскоро устав и сабор по народу изабраних посланика скупа с царем управљаће државом. Досад је цар сам владало, а један човјек не може видјети својим оком сву државу и шта се ради у њој. За то су царски чиновници радили, шта су хтјели. Због тога и јесу у Русији многе буне и устанци, јер руски народ тражи устав, да се чује и ријеч посла-

јој као крајње тачке, као мртве страже, притиснута и потиснута од силе и најезде нарочито румунске. Сва околица ближа и даља кроз је туђа, претежно румунска. Срби наши тамо кроз су заостали, у свему. Језиком својим матерњим, једва неки умеју да говоре, већ само румунским. И, ето, и ту се Срби крећу. Осни вају себи своје српске земљорадничке задруге, сабијају се у своја српска кола у јата, јер је и њима већ сасвим постало јасно, да нама Србима уопште, а њима тамо нарочито, нема добра и одржања без слоге и заједнице.

Нека им је са срећом, а нека служе и за пример не само осталим местима Банатске Црне Горе, већ и свима другима српским местима и Србима који још и сад чмавају, дремају, не маре и не виде, да је последњи час за трзање и дизање.

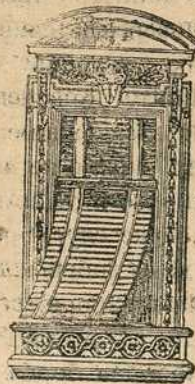
Основана је и одлуком Кр. Судбеног Стола у Педрињи од 10. јуна о. г. потврђена Срска Земљорадничка (ратарска) Задруга у Бузети (удружење са неограниченом одговорношћу).

Сад је у Ванији свега 26 српских земљорадничких (ратарских) задруга.

Десетогодишњица Српске Банке. У суботе 18. јуна (1. јула) ове године навршило се 10 година, како је основана Српска Банка у Загребу. После тога стали су се оснивати новчани заводи и по осталим мјестима, те имамо данас до 100 српских новчаних завода. Упоредо с тијем почеле су се оснивати и српске земљорадничке (ратарске) задруге, којих имамо сада до 250. Дај боже, да за кратко вријеме буде у сваком и најмањем нашем мјесту српска земљорадничка задруга!

Одликовање Србина у руској војсци. У руско-јапанском рату за све вријеме његова трајања до данас учествовао је као официр стрељачког пука у чисти поручника Србин, Сретен Борисављевић, син покојног Пере Борисављевића српског генералштабног пуковника. За његово јуначко држање и беспримјерну храброст, како у битци код Љаојана, гдје је од цијелог стрељачког пука остало само два официра, од којих је један био Сретен и доцније у битци код Мукдена, одликован је златном сабљом и орденом св. Ане са лентом. Колика је вриједност овог ордена, најбољи је доказ тај, што поред пензије, коју држава даје носиоцу овога ордена с њим су везане и све највеће почести војничке.

Биограђани у Новом Саду. У недељу 12./25. јуна дошло је на лађи „Шумадија“ до 400 Биограђана у Нови Сад. Прегледали су Нови Сад, послје подне походили су Каменицу и Змајев гроб, а увече се вратили у Биоград. Народ је у Каменици дочекао ердечно своју браћу. Када су одлазили испратили су их клицањем, а музика је свирала с дађе Милетићеву пјесму.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине
фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—2